

Undersøgelse af hjælpemuligheder for grundejere ved spildevandsrensning i det åbne land



Miljøministeriet
Naturstyrelsen

MINISTERIET FOR
BY, BOLIG OG
LANDDISTRIKTER



Titel:

Undersøgelse af hjælpemuligheder for grundejere
ved spildevandsrensning i det åbne land

Udgiver:

Naturstyrelsen
Haraldsgade 53
2100 København Ø
www.nst.dk

År:

2012

Ansvarsfraskrivelse:

Naturstyrelsen vil, når lejligheden gives, offentliggøre rapporter og indlæg vedrørende forsknings- og udviklingsprojekter inden for miljøsektoren, finansieret af Naturstyrelsens undersøgelsesbevilling. Det skal bemærkes, at en sådan offentliggørelse ikke nødvendigvis betyder, at det pågældende indlæg giver udtryk for Naturstyrelsens synspunkter. Offentliggørelsen betyder imidlertid, at Naturstyrelsen finder, at indholdet udgør et væsentligt indlæg i debatten omkring den danske miljøpolitik.

Må citeres med kildeangivelse.

Indhold

1. Indledning og baggrund	4
1.1 Problemets omfang	5
2. Spildevandsrensning i det åbne land.....	6
2.1 Kloakering	6
2.2 Alternative renseløsninger	7
2.3 Kontraktligt medlemskab af vandselskabet.....	8
3. Muligheder for at understøtte forbedret spildevandsrensning	10
3.1 Afhjælpningsmuligheder i Miljøministeriets lovgivning	10
3.1.1 Henstand med betaling af tilslutningsbidrag	10
3.1.2 Henstand fra vandselskaberne med betaling af tilslutningsbidrag via kommunale ejerbeføjelser	11
3.2 Afhjælpningsmuligheder i Økonomi- og Indenrigsministeriets lovgivning.....	11
3.3 Afhjælpningsmuligheder i Skatteministeriets lovgivning.....	13
4. Nye muligheder for at understøtte forbedret rensning.....	14
4.1 Muligheder på Miljøministeriets område	14
4.1.1 Undtagelse af specifikke grupper af grundejere fra krav om forbedret spildevandsrensning	14
4.1.2 Obligatorisk henstand fra vandselskaberne med betaling af tilslutningsbidrag	15
4.1.3 Henstand fra vandselskaberne med betaling af tilslutningsbidrag via kommunale ejerbeføjelser	16
4.1.4 Obligatorisk henstand fra vandselskaberne med betaling af udgifter til anlæg af kloak (ledning mv.) eller lokale renseløsninger	17
4.2 Muligheder på Ministeriet for By, Bolig og Landdistrikters område	17
4.2.1 Anvendelse af midler fra Ministeriet for By-, Bolig og Landdistrikters LAG-pulje	17
4.2.2 Anvendelse af midler fra byfornyelseslovgivningen	18
4.2.3 Anvendelse af midler fra landdistriktspuljen	18
5. Sammenfatning	20
Bilag 1: Ramme for undersøgelse af hjælpemuligheder for grundejere i forhold til spildevandsrensning i det åbne land.....	22

1. Indledning og baggrund

Mange vandløb og søer i Danmark lever ikke op til de miljømål, der er fastsat efter vandrammedirektivet, og forurening fra enkeltejendomme lokalt giver et betydeligt bidrag til forureningen af disse vandområder. Derfor er der behov for en øget rensning af spildevandet i det åbne land.

Indsatsen over for spildevandsudledningerne i det åbne land blev besluttet af Folketinget i 1997. Indsatsen har ikke været gennemført i den forventede takt, og der kan nu konstateres et betydeligt efterslæb. Regeringen har derfor i vandplanerne fastsat, at der inden udgangen af 2015 skal gennemføres en indsats over for ca. 38.000 ejendomme enten ved, at rensningen forbedres på de enkelte ejendomme eller ved, at de kloakeres.

For at sikre gennemførelsesmulighederne for de kommuner, der står over for den største udfordring, er der i vandplanerne besluttet et generelt niveau for spildevandsindsatsen på 5 ejendomme per 1.000 indbyggere om året. Det betyder i praksis, at kommuner med stort efterslæb får længere tid til at gennemføre indsatsen, der således i nogle områder først vil blive færdiggjort i anden og tredje vandplanperiode frem mod 2027. Regnes 2. og 3. vandplanperiode med, skal der gennemføres en indsats over for i alt 46.000 ejendomme.

Størrelsen af udgifter til forbedrede lokale renseløsninger eller kloakering afhænger af de lokale forhold og kan udgøre en betydelig engangsudgift for den enkelte husejer. Der eksisterer visse muligheder for at få udskudt udgifter til lokal rensning og kloakering eller få skattefradrag herfor.

Miljøministeriet og Ministeriet for By, Bolig og Landdistrikter har iværksat en undersøgelse, der skal afdække rækkevidden af og samspillet mellem de eksisterende økonomiske hjælpemuligheder samt muligheder for at understøtte etableringen af forbedret spildevandsrensning. Undersøgelsen skal endvidere afdække eksisterende alternativer til kloakering i det åbne land.

Konkret skal undersøgelsen afdække følgende, jf. bilag 1 "Ramme for en undersøgelse af hjælpemuligheder for grundejere ved spildevandsrensning i det åbne land":

- Kortlægning af alternativer til kloakering
- Kortlægning af rækkevidden af Økonomi- og Indenrigsministeriets indefrysningsordning
- Undersøgelse af muligheden for at anvende landdistriktsmidler under By-, Bolig og Landdistriktsministeriet til hjælpeordninger.
- Undersøgelse af muligheden for skattefradrag til anlægsaktiviteter i den nuværende Bolig Jobordning
- Undersøgelse af muligheden for pålægge spildevandsforsyningerne at yde henstand og tilbyde afdragsordninger i forhold til tilslutningsbidrag.

På et samråd den 8. maj 2012 i Folketingets Miljøudvalg orienterede miljøministeren og ministeren for by, bolig og landdistrikter udvalget om den iværksatte undersøgelse.

Det er en central præmis for undersøgelsen, at der ikke sker forskydning af ansvar mellem myndighedsniveauer. Det vil således fortsat være de enkelte sektorministerier, kommuner, erhverv og private, der er ansvarlige for at gennemføre eventuelle relevante initiativer, hvor de måtte skønne det muligt og hensigtsmæssigt.

I forbindelse med undersøgelsen har Miljøministeriet og Ministeriet for By, Bolig og Landdistrikter hørt Skatteministeriet, Økonomi- og Indenrigsministeriet, Dansk Industri, Dansk Miljøteknologi samt Danske Vand- og Spildevandsforening (DANVA) over dele af undersøgelsesmaterialet. Disse myndigheder og organisationers bemærkninger er indarbejdet i videst muligt omfang.

1.1 Problemetets omfang

Guldborgsund Kommune, som er én af de kommuner, der ifølge vandplanerne har det største indsatsbehov over for ejendomme i den spredte bebyggelse (det åbne land), oplyser, at spildevandsforsyningen i kommunen har sendt opkrævning for tilslutningsbidrag til 600 ejendomme. Heraf er 48 opkrævninger (svarende til ca. 8 %) sendt til inddrivelse hos SKAT (som inddriver fordringer for staten), fordi alle andre forsøg på inddrivelse har været forgæves. Herudover har nogle fået enten lån eller en afdragsordning hos vandselskabet.

Forud for dette havde selskabet været i dialog med både flertallet af disse 48 grundejere og en lang række andre grundejere, der havde vanskeligt ved at betale. De fleste grundejere fandt efter dialogen med selskabet selv en finansieringsløsning.

Guldborgsund Kommune oplyser endvidere, at der har vist sig geografiske forskelle i kommunen, således at der i yderområder er op til ca. 10 % af grundejerne, der har problemer med betalingen for kloakering, mens der i oplande tættere på motorveje og købstæder er problemer hermed hos ca. 5 % af grundejerne.

På baggrund af tallene fra Guldborgsund Kommune og fra oplysninger fra de øvrige 22 kommuner med stort indsatsbehov over for ejendomme i den spredte bebyggelse vurderes det, at andelen af husejere med stærkt begrænset eller ingen betalingsevne på landsbasis er en smule lavere, formentlig 5 %. I så fald er udgangspunktet 5 % af 38.000 ejendomme i 1. planperiode svarende til 1900 husejere eller 5 % af 46.000 ejendomme i alt for alle tre planperioder svarende til 2300 husejere på landsplan.

Når vandselskabet har etableret tilslutningsmulighed til kloak, giver Guldborgsund Kommune ejeren af den pågældende ejendom 6 måneders frist ved påbud til at tilslutte sig. Domspraksis er en bøde på 5000 kr. og efterfølgende 2500 kr. pr. måned i dagbøder for manglende tilslutning til kloak – efter en forlænget frist på typisk 4 måneder.

2. Spildevandsrensning i det åbne land

Det er den enkelte kommunalbestyrelse, der i spildevandsplanen – inden for miljøbeskyttelseslovens rammer – beslutter, om indsatsen over for spildevandsudledningerne i det åbne land skal gennemføres ved påbud til de enkelte grundejere om at etablere lokale renseløsninger (kap. 2.2), eller om der i stedet skal kloakeres (kap. 2.1 ved tilslutning til et offentligt spildevandsanlæg).

2.1 Kloakering

Reguleringen af bidrag eller tilslutning til spildevandsanlæg går tilbage til 1949 og er gennem tiden ændret og konkretiseret talrige gange.

I 1991 udformes grundejerens tilslutningspligt i miljøbeskyttelsesloven, som den ser ud i dag, hvor det af § 28, stk. 4, fremgår, at hvis kommunalbestyrelsen i spildevandsplanen har truffet beslutning om kloakering af et område, er der tilslutningspligt, når kommunen har ført stik frem til grundgrænsen af en ejendom.

Tilslutningsbidragets størrelse blev i 1997 i betalingsloven fastsat til 30.000 kr. ekskl. moms for både regnvands- og spildevandskloakering. Heraf udgør spildevandskloakering 18.000 kr. ekskl. moms. Beløbet er det samme i dag, dog med pristals indeksregulering, jf. Miljøministeriets lovebekendtgørelse nr. 633 af 7. juni 2012 om betalingsregler for spildevandsselskaber § 2, stk. 2 og 9. Beløbet udgør således i dag for spildevandskloakering ca. 35.000 kr. inkl. moms.

Det er kommunalbestyrelsen, som afgør, hvornår den fysiske tilslutning skal være gennemført. I forvaltningsretten findes almindelige regler om proportionalitet, lighed og god forvaltningsskik. Som følge heraf må det blandt andet antages at følge, at borgerne skal have en rimelig frist i forhold til at gennemføre et påbud om kloakering. Det afhænger af en konkret vurdering, hvad der må anses for at være rimeligt i den konkrete sag.

Grundejerens samlede anlægsudgift til kloakering vil typisk ligge på 50.000-80.000 kr., hvoraf de 35.000 kr. udgøres af tilslutningsbidraget. Differencen udgøres af omkostninger på egen grund til at bortlede regnvand og føre kloakledning fra bolig til skel – typisk i størrelsesordenen 15.000 til 45.000 kr. afhængig af afstanden til skellet. Hertil kommer tillige det løbende vandafledningsbidrag.

Når de samlede anlægsudgifter og driftsudgifter vurderes under ét, vil kloakering for grundejeren være økonomisk ligeværdig med de dyreste lokale renseløsninger, jf. nedenfor under afsnit 2.2.

For at give det fulde samfundsøkonomiske billede kan det tilføjes, at vandselskabet typisk herudover betaler 100.000 til 125.000 kr. i kloakeringsomkostninger.

2.2 Alternative renseløsninger

Kloakering er som nævnt ikke den eneste måde at løse spildevandsproblemer på. Der kan også etableres lokale renseløsninger på den enkelte ejendom.

I dag findes der følgende forskellige renseløsninger ud over fælles kloakering:

- i. Nedsivning til undergrunden,
- ii. Udledning til et vandløb, sø eller hav,
- iii. Opsamling eller fordampning
- iv. Tryksat system
- v. Biobooster

Ad i. Ved nedsivning afledes spildevandet til undergrunden (jord og grundvand og eventuelt videre til vandløb, søer eller havet) typisk via sivedræn. Anvendelsen af nedsivningsanlæg forudsætter normalt, at jordbundsforholdene er egnede til nedsivning (dvs. at jorden ikke er for leret), og at der er en tilstrækkelig dybde til grundvandsspejlet, jf. Miljøstyrelsens vejledning om nedsivningsanlæg op til 30 PE (2000). Nedsivningsanlæg kan dog også anvendes, hvor grundvandsstanden er høj. Her skal anlægget blot hæves. Nedsivning til undergrunden forudsætter en tilladelse fra kommunalbestyrelsen, jf. miljøbeskyttelseslovens kap. 3 om beskyttelse af jord og grundvand som udmøntet i kap. 12 i bekendtgørelse nr. 1448 af 11. december 2007 om spildevandstilladelser mv. efter miljøbeskyttelseslovens kap. 3 og 4.

Ad ii. Ved udledning kan spildevandet renses i et biologisk minirensesanlæg (et præfabrikeret biologisk rensesanlæg eller modulenheder), et biologisk sandfilter, hvor spildevandet ledes gennem et sandlag, et rodzoneanlæg, hvor spildevandet ledes igennem planters rodzone, eller et beplantet filteranlæg pilerensesanlæg med afløb), hvor spildevandet både ledes gennem et sandlag og planters rodzone. Udledning til vandløb, sø eller hav forudsætter en tilladelse fra kommunalbestyrelsen, jf. miljøbeskyttelseslovens kap. 4 om beskyttelse af overfladevand som udmøntet i kap. 7 i bekendtgørelsen om spildevandstilladelser m.v. Desuden er der i bekendtgørelsen om typegodkendelsesordning for minirensesanlæg fastsat bestemmelser om sådanne anlæg.

Ad iii. Ved opsamling eller fordampning sker der hverken udledning eller nedsivning. Spildevandet kan opsamles i en samletank og køres til et rensesanlæg, eller spildevandet kan afledes til et pilerensesanlæg, hvor spildevandet opsamles om vinteren, og fordampes via pilen om sommeren. Opsamlings- og fordampningsløsningerne forudsætter en tilladelse fra kommunalbestyrelsen, jf. miljøbeskyttelseslovens kap. 3 om beskyttelse af jord og grundvand som udmøntet i kap. 14 i bekendtgørelsen om spildevandstilladelser m.v.

Ved alle de nævnte renseløsninger ledes spildevandet normalt til anlægget via en bundfældningstank – dog ikke hvis spildevandet ledes til en samletank. Funktionskrav til bundfældningstanke har siden 1. januar 2011 været fastsat i kapitel 10 a i bekendtgørelsen om spildevandstilladelser m.v.

Ad iv. Løsningen med en fælles kloakering også kan gennemføres ved hjælp af et såkaldt tryksat system, der er et alternativ til en traditionel kloakering. Ved disse løsninger transporteres spildevandet i trykledninger med lille dimension fra små pumpestationer på de enkelte ejendomme.

Ad v. Som alternativ til såvel rensning på den enkelte ejendom som kloakering/transport af spildevandet til store centrale rensesanlæg findes der også

en mellemvej, hvor et boligområde, landsbysamfund eller et andet geografisk afgrænset område på typisk 200-5000 PE (personækvivalenter) kloakeres og samler deres spildevandsrensning i et mindre, decentralt renseanlæg. Der er ifølge Dansk Miljøteknologi inden for dette segment nye, biologiske renseløsninger med membranteknologi under udvikling med en automatiseringsgrad, der gør det muligt at rense spildevandet til et niveau, der mindst er på højde med de store, centrale renseanlægs spildevandsrensning, og som kan drives fra mere centralt hold af de samme aktører, der driver de store kommunale renseanlæg, eller af private aktører. Anlæggene vil således kunne ejes og drives af vandselskaberne eller af grundejerne i en form for andelselskab med begrænset ansvar.

For så vidt angår de konkrete muligheder og nærmere kriterier for, at kommunalbestyrelsen kan eller skal udstede en tilladelse efter de ovennævnte bestemmelser, henvises der til nærmere oplysninger herom i Miljøministeriets Vejledning til bekendtgørelse om spildevandstilladelser m.v. efter miljøbeskyttelseslovens kapitel 3 og 4, jf. vejledning nr. 11058 af 1. januar 1999.

Kontrol af de nævnte anlæg varetages som udgangspunkt af kommunalbestyrelsen. Dette fremgår af kap. 9 om tilsyn i miljøbeskyttelsesloven. I forbindelse med meddelelse af ovennævnte tilladelser kan der fastsættes vilkår om egenkontrol. Kommunalbestyrelsen skal varetage håndhævelsen i overensstemmelse med blandt andet vejledning om håndhævelse af miljøbeskyttelsesloven, jf. vejledning nr. 6 fra 2005.

Omkostninger til lokale løsninger afhænger af, hvilke renseløsninger der kan etableres. Den billigste løsning vil være at etablere et nedsivningsanlæg. Anlægsprisen hertil vurderes at være 35.000 – 45.000 kr. Hertil kommer alene udgifter til tømning af slam, samt drift og vedligeholdelse af pumpe samt spuling af fordeler-rør med varierende frekvens, hvilket i alt beløber sig til ca. 1.500 kr. årligt. Dermed er driftsudgifterne endnu lavere, end hvad der fremgår af spændet nedenfor for de øvrige renseløsninger.

For andre renseløsninger er anlægsinvesteringen typisk på ca. 62.000 kr., jf. Naturstyrelsens virkemiddelkatalog, men kan også variere og således være højere eller lavere. Dertil kommer driftsudgifter på 1.700-4.500 kr./år. Disse udgifter afhænger af, hvilken renseløsning der etableres.

Det bemærkes, at nedsivningsanlæg, pileanlæg mv. forudsætter en velfungerende bundfældningstank. Anlægsudgifter til renovering af en bundfældningstank udgør typisk 10-20.000 kr., som således skal lægges til ovenstående priser, hvis grundejeren ikke har en velfungerende tank.

2.3 Kontraktligt medlemskab af vandselskabet

Hvis grundejeren får påbud af kommunen om forbedret spildevandsrensning i det åbne land efter miljøbeskyttelseslovens § 30, stk. 1, er vandselskabet forpligtet til at tilbyde kontraktligt medlemskab. Det betyder, at grundejeren kan vælge at blive kontraktligt tilsluttet spildevandsforsyningen og lade forsyningen stå for udførelse, drift og vedligeholdelse af de lokale renseløsninger, mod at betale tilslutningsbidrag på ca. 35.000 kr. og løbende vandafledningsbidrag, der varierer fra forsyning til forsyning, jf. betalingslovens § 7a, stk. 1. Grundejeren kan i dette tilfælde eventuelt herudover have anlægsudgifter til renovering af blandt andet bundfældningstank – typisk 10.000-20.000 kr.

Det etablerede anlæg er ejet af grundejeren, men grundejer er kontraktligt forpligtet til at lade forsyningen forestå udførelse, drift og vedligeholdelse af anlægget. Af lovbemærkningerne til bestemmelsen fremgår, at baggrunden for ordningen er, at etablering af renseforanstaltninger i det åbne land kan være såvel dyrere som billigere end at blive tilsluttet forsyningen ved almindelig kloakering. De grundejere, der selv kan etablere og drive rensning billigere, end et medlemskab koster, formodes derfor af afslå tilbuddet, mens de grundejere, der må formodes at skulle etablere et dyrere anlæg, kan vælge at lade spildevandsforsyningen forestå udførelsen mod at betale standardtilslutningsbidrag mv. Derved stilles de dårligst stillede grundejere i det åbne land på lige fod med eller bedre end dem, der er tilsluttet spildevandsforsyningen på almindelig vis (typisk i byerne).

Såfremt grundejeren vælger at tage imod tilbuddet om kontraktligt medlemskab, kan vandselskabet beslutte at give henstand med tilslutningsbidraget på linje med tilslutningsbidrag til kloakering.

Dansk Miljøteknologi oplyser, at det efter foreningens vurdering typisk er under 5 % af grundejerne, som i kommuner med vandafledningsbidrag på 35 kr./m³ eller derover (f.eks. Slagelse, Haderslev, Vejle og Skanderborg kommuner m.fl.) vælger kontraktligt medlemskab af vandselskabet. I hovedparten af tilfældene vil det i kommuner som disse være billigere at etablere egen renseløsning – også når det gælder de nævnte dyrere lokale renseløsninger, jf. afsnit 2.2. Samtidig er der ifølge Dansk Miljøteknologi en generel forventning om, at vandafledningsbidraget stiger med stigende investeringer e.g. i det åbne land, hvilket yderligere kan motivere til at etablere egen renseløsning.

3. Muligheder for at understøtte forbedret spildevandsrensning

For så vidt angår finansiering af udgifterne forbundet med forbedret spildevandsrensning findes der i dag forskellige muligheder for afhjælpning i henholdsvis Miljøministeriets, Økonomi- og Indenrigsministeriets samt Skatteministeriets lovgivning.

3.1 Afhjælpningsmuligheder i Miljøministeriets lovgivning

3.1.1 Henstand med betaling af tilslutningsbidrag

Der kan være mulighed for at få henstand med betaling af tilslutningsbidraget, der i dag udgør ca. 35.000 kr. incl. moms. Henstandsreglen i betalingsloven har siden 1987 været uforandret bortset fra, at kompetencen til at træffe afgørelse vedrørende henstand i 2009 med vandsektorloven blev overført fra kommunerne til vandselskaberne. Den gældende henstandsbestemmelse findes i dag i § 4 i lovbekendtgørelse 633 af 7. juni 2012 om betalingsregler for spildevandsselskaber:

”§ 4. Spildevandsforsyningselskabet kan yde henstand med betalingen af tilslutningsbidrag.”

Ifølge pkt. 3.10 i vejledning nr. 12414 af 1. januar 2001 til betalingsloven kan der forekomme situationer, hvor det – uanset at tilslutningsmulighed foreligger – vil være rimeligt, at kommunalbestyrelsen (i dag vandselskabet) yder henstand med betalingen af tilslutningsbidrag. Det fremgår videre, at vandselskabet selv kan definere vilkårene for afviklingsordningen, men at den valgte afviklingsordning bør beskrives i betalingsvedtægten, og at henstandsordningen skal kunne benyttes af alle ejendomme, der ønsker at gøre brug af ordningen. Vilårene, herunder betalingstidspunktet eller tidspunkterne, skal være nærmere defineret i den konkrete aftale om henstand.

Henstandsordningen giver således mulighed for, at spildevandsselskabet kan beslutte at yde henstand med betaling af tilslutningsbidraget, f.eks. ved at fastlægge en afdragsordning. Hvis tilslutningsbidraget afvikles over 5 år ved brug af henstandsordningen, svarer det til 7.000 kr. pr. år i fem år. Hertil skal lægges renter.

Henstandsordningen kan for pensionister, førtidspensionister og efterlønsmodtagere, hvis betingelserne i afsnit 3.3 i øvrigt er opfyldt, kombineres med indefrysning af anlægsudgifter mv.

Det er Miljøministeriets erfaring, at vandselskabernes praksis for henstand kan variere fra selskab til selskab. Forbrugere tilknyttet et bestemt vandselskab behandles således ens, mens forbrugere tilknyttet hvert sit selskab kan opleve forskellige vilkår selskaberne imellem. Den enkelte spildevandsforbruger kan ikke vælge, hvilket vandselskab vedkommende tilknyttes.

Dansk Vand- og Spildevandsforening (DANVA) oplyser, at der, så vidt foreningen er bekendt, ikke er foretaget en egentlig undersøgelse af vandselskabernes praksis for henstand. DANVA har dog spurgt nogle vandselskaber hertil, og kun et enkelt vandselskab oplyste i den forbindelse, at det giver henstand. Det sker i form af en ordning med løbende afdrag over en 3-årig periode, og selskabet har udelukkende indført denne ordning ud fra en betragtning om, at det er den bedste måde at få pengene hjem fra dårlige betalere på.

3.1.2 Henstand fra vandselskaberne med betaling af tilslutningsbidrag via kommunale ejerbeføjelser

Spildevandsforsyningselskaberne er med vandsektorloven fra 2009 udskilt fra den kommunale forvaltning til selvstændige aktieselskaber. Herved er kommunalbestyrelsernes styringsmuligheder ændret fra anvendelse af det almindelige over-/underordningsforhold til de styringsmuligheder, som en kapitalejer har i forhold til det selskab, som han besidder kapitalinteresser i.

Selskabslovens § 76 fastslår, at kapitalejernes, herunder kommunernes, ret til at træffe beslutninger i kapitalselskabet skal udøves på generalforsamlingen. Kommunen kan således ikke instruere selskabets bestyrelse, direktion eller øvrige ansatte, men må benytte de i selskabsloven foreskrevne ejerbeføjelser på generalforsamlinger i selskabet.

I et kapitalselskab besluttet kapitalselskabets vedtægter på en generalforsamling, det vil sige, at det er kapitalejerne (aktionærerne), der fastsætter spildevandsselskabernes vedtægter. Inden for selskabslovens rammer er det muligt at skrive ganske detaljerede rammer for selskabets virksomhed ind i vedtægterne, f.eks. at grundejere skal gives henstand med betaling af tilslutningsbidrag, når specifikke kriterier er opfyldt, uanset at bestemmelsen om henstand i betalingsloven ikke forpligter vandselskaberne til at give henstand.

Såfremt en kommune er kapitalejer i et spildevandsselskab, kan kommunen desuden vedtage en ejerstrategi for selskabet, hvori fastsættes overordnede retningslinjer for selskabets virke, herunder om kommunens mål og forventninger til forsyningselskabet. Ejerstrategien kan vedrørende en række forhold angive, hvor kommunen ønsker, at kapitalselskabet skal bevæge sig hen, f.eks. opstille kriterier for, i hvilke situationer vandselskabet skal give henstand med tilslutningsbidrag. Ejerstrategien er dog hverken bindende for selskabets bestyrelse eller ledelse.

3.2 Afhjælpningsmuligheder i Økonomi- og Indenrigsministeriets lovgivning

Økonomi- og Indenrigsministeriet oplyser, at pensionister, førtidspensionister og efterlønsmodtagere, hvis de har friværdi i den ejendom, der skal kloakeres, kan få et kommunalt lån til betaling af tilslutningsbidraget. Det følger af Økonomi- og Indenrigsministeriets regler om såkaldt indefrysning af udgifter til blandt andet tilslutning til kloak, jf. lovbekendtgørelse nr. 1007 af 26. oktober 2009 om lån til betaling af ejendomsskatter. Denne ordning omfatter lån i parcel- og rækkehuse, ejerlejligheder, to- og flerfamiliehuse, stuehuse til landbrugsejendomme, beboelseslejligheder i erhvervsjendomme og fritidshuse, jf. § 1, stk. 4, nr. 2. Det kommunale lån skal efter reglerne i lovens § 4 sikres ved tinglyst skadesløsbrev eller ejerpantebrev på ejendommen.

Det følger af lovens § 4, stk. 5 og 6, at når tinglysning er sket, kan lånet ydes, indtil lånebeløbet med tilskrevne renter udgør 95 pct. af skadesløsbrevets eller ejerpantebrevets pålydende. Når yderligere lån herefter ikke kan ydes, afkræves senere påløbne renter ejeren i forbindelse med opkrævningen af kommunale ejendomsskatter.

Lånebeløbene med tilskrevne renter forfalder til betaling, når ejendommen skifter ejer. Kommunalbestyrelsen kan dog tillade, at beløbet forbliver indestående, og at lånet fortsat ydes, hvis ejendommen overtages af en ægtefælle ved ejerens død eller i forbindelse med ejerens optagelse på plejehjem, institution til personer med vidtgående fysiske eller psykiske handicap eller psykiatrisk institution.

Det fremgår af § 1, stk. 2, at kommunalbestyrelsen kan beslutte, at låneordningen ud over tilslutningsudgifter også omfatter vej- og kloakudgifter og lignende, der påhviler ejendommene. Det betyder som udgangspunkt, at bl.a. kloakbidrag og kloakafgifter (herunder renovationsudgift samt bidrag og afgifter til rensningsanlæg) er omfattet af ordningen. Udtrykket omfatter endvidere som udgangspunkt den enkelte ejers andel i anlægsudgifter til kloak og kommunal vand-, el- og varmforsyning i tilfælde, hvor sådanne udgifter straks i deres helhed afkræves af ejerne.

Kommunalbestyrelsen har dog i forbindelse med den ovennævnte beslutning mulighed for at foretage en snævrere afgrænsning af, hvilke afgifter, bidrag og engangsudgifter der skal være omfattet af låneordningen i kommunen. Kommunalbestyrelsen er ligeledes berettiget til i forbindelse med beslutningen at fastsætte en nedre beløbsgrænse for lån, som kan ydes til enkelte ejere.

Indfrysningsordningen gælder tillige tilslutning til spildevandsanlæg ved kontraktligt medlemskab af spildevandsforsyningen, jf. ovenfor i afsnit 2.3. Det følger af lov nr. 424 af 1. juni 1994 om ændring af lov om betaling af ejendomsskatter, hvormed der indførtes en pligt i § 1, stk. 1, nr. 2, for kommunerne til at yde lån til udgifter til tilslutning til kollektive anlæg, hvortil der er tilslutningspligt. Efter lovens forarbejder kan det f.eks. være tilslutning til spildevandsanlæg i henhold til miljøbeskyttelsesloven.

3.3 Afhjælpningsmuligheder i Skatteministeriets lovgivning

Skatteministeriet oplyser, at BoligJobordningen – i daglig tale ”servicefradraget” eller ”håndværkerfradraget” – blev indført i juni 2011 som en midlertidig forsøgsordning med skattemæssigt fradrag for hjælp og istandsættelse i hjemmet.

Efter ordningen kan der fradrages op til 15.000 kr. pr. person over 18 år i en husstand i hvert af årene 2011 og 2012. Da skatten i en gennemsnitskommune er ca. 33,7 procent, vil grundejeren typisk kunne spare ca. 5.000 kroner i skat, hvis der gives et fradrag på 15.000 kroner.

De omfattede ydelser er dels visse serviceydelser i hjemmet, dels visse vedligeholdelses- og reparationsarbejder på eksisterende helårsboliger, hvor den skattepligtige har fast bopæl på tidspunktet for arbejdets udførelse. Der kan tages fradrag for lønudgifter til kloakarbejder på egen grund samt til anlæg af lokale renseløsninger som bl.a. nedsivningsanlæg, regnvandsfaskiner, minirensningsanlæg og rodzoneanlæg. Ordningen gælder for arbejde udført i perioden fra og med den 1. juni 2011 og til og med den 31. december 2012.

4. Nye muligheder for at understøtte forbedret rensning

4.1 Muligheder på Miljøministeriets område

4.1.1 Undtagelse af specifikke grupper af grundejere fra krav om forbedret spildevandsrensning

En hjælpemulighed, som retter sig mod kommunen frem for den enkelte grundejer, er adgangen til at undtage enkelte ejendomme i et spildevandsområde fra krav om forbedret spildevandsrensning i tilfælde, hvor påbud herom synes udsigtsløst. Som eksempler herpå kan nævnes tilfælde, hvor der f.eks. ikke er indlagt vand og afløb på ejendommen, hvor ejendommen er kondemneret efter kapitel 9 i lov om byfornyelse og udvikling af byer, eller hvor ejendommen efter kommunens opfattelse fremstår i så dårlig stand, at den er nedrivningstruet.

Det er her afgørende, at muligheden for at undtage visse ejendomme fra forbedret spildevandsrensning ikke må tilsidesætte de overordnede krav i vandrammedirektivet om forbedring af vandmiljøet. Hvis kommunen iagttager disse overordnede krav, er det Miljøministeriets vurdering, at sådanne undtagelser er mulige i tilfælde, hvor det kan ske inden for rammerne af den gældende spildevandsplan for området, eller hvor spildevandsplanen ændres, således at det klart fremgår, at de nævnte typer af ejendomme fremadrettet ikke er omfattet af kravet om forbedret spildevandsrensning, så længe der ikke udledes spildevand fra dem.

Dette forudsætter dog, at spildevandsplanen er i overensstemmelse med de til grund liggende vandplaner for det pågældende spildevandsområde/vandopland, jf. § 5, stk. 1, nr. 1, i spildevandsbekendtgørelsen. Dette vurderes umiddelbart ikke at være problematisk i forhold til ejendomme uden vandforsyning eller egen brønd samt kondemnerede ejendomme, som dermed må formodes ikke at have nogen betydende udledning af spildevand.

For så vidt angår spørgsmålet om ejendomme, der er i så dårlig stand, at de er nedrivningstruede, kan disse undtages gennem en omprioritering inden for vandplanernes indsatsrammer. Får en undtagelse af ejendomme, der er i dårlig stand derimod betydning for den samlede indsats, forudsætter det anvendelse af vandrammedirektivets undtagelsesbestemmelser, hvorefter indsatser kan udskydes på grund af tekniske eller økonomiske forhold, jf. direktivets art. 4.

Miljøministeriet anbefaler, at kommunens afgrænsning af begrebet ” nedrivningstruede ejendomme” i spildevandsøjemed beror på en faktisk vurderet proportionalitetsvurdering, hvor kloakkens værdi vejes i forhold til værdien af den bygning, der påtænkes kloakeret, frem for f.eks. en konkret vurdering af betalingsevnen hos den enkelte grundejer. Sigtet hermed er at undgå, at kommunens spildevandsindsats kommer til at hvile på en vurdering af socialpolitiske forhold.

Det er Miljøministeriets vurdering, at en simplere løsning og en måde at undgå stillingtagen til grundejernes øvrige forhold kan være i spildevandsplanen udelukkende

at undtage kondemnerede ejendomme samt ubeboede ejendomme, der er i så dårlig stand, at de er nedrivningstruede.

Når man udtager ejendomme af kloakoplande, gælder det generelt, at der ved undtagelsen ikke må ske en væsentlig forringelse af kloakforsyningens samlede økonomi, og at kloakforsyningen fortsat skal kunne fungere teknisk forsvarligt, jf. det lignende krav i spildevandsbekendtgørelsens § 11, stk. 1, nr. 3-4, om udtræden af spildevandsforsyningen. Det er dog Miljøministeriets vurdering, at der ikke er risiko herfor ved undtagelse af enkelte ejendomme, der er i så dårlig stand, at de er nedrivningstruede.

Kommunen skal herudover være i stand til at følge op over for de undtagne ejendomme i tilfælde af ændringer i spildevandsforholdene, f.eks. hvis kondemneringen ophæves, ejendommen renoveres, ved ejerskifte eller anden ændring i beboerforholdene. En løsning herpå kunne eventuelt være at gøre undtagelsen tidsbegrænset, så kommunen skal revurdere undtagelsen efter nogle år eller ved begyndelsen af en ny spildevandsplan- eller vandplanperiode. Med en tidsbegrænsning kan kommunen endvidere undgå uhensigtsmæssigheder i spildevandsplanlægningen på længere sigt som følge af, at der ved undtagelse af konkrete ejendomme fra spildevandsrensning kan opstå "huller" i det lokale kloakledningsnet.

I de tilfælde, hvor kommunerne anvender muligheden for at undtage ejendomme i deres spildevandsplan, og hvor spildevandsplanen om nødvendigt ændres inden for de ovenfor skitserede rammer, er det Miljøministeriets vurdering, at allerede udstedte påbud om forbedret spildevandsrensning for de undtagne ejendomme bortfalder i de tilfælde, hvor påbuddet endnu ikke er efterkommet af grundejeren. Dette skyldes, at grundlaget for de udstedte påbud er bortfaldet med ændringen af spildevandsplanen.

4.1.2 Obligatorisk henstand fra vandselskaberne med betaling af tilslutningsbidrag

Som nævnt i afsnit 3.1.1 giver betalingsloven i dag vandselskaberne mulighed for at yde henstand med betalingen for udgifter til tilslutning til kloak (tilslutningsbidraget). Det er Miljøministeriets erfaring, at vandselskabernes praksis på området varierer, hvorved grundejere, der skal betale for tilslutningsbidrag, og som i øvrigt har sammenlignelige økonomiske forhold, risikerer at blive stillet forskelligt i forhold til at opnå hjælp til finansiering afhængig af, hvor i landet de bor, og hvilket vandselskab de er tilknyttet.

Miljøministeriet vurderer, at en måde, hvorpå grundejere kunne få en mere ensartet adgang til henstand med betaling af tilslutningsbidrag, kunne være ved en ændring af § 4 i lovbekendtgørelse nr. 633 af 7. juni 2012 om betalingsregler for spildevandsselskaber at give kommunalbestyrelsen adgang til at pålægge vandselskaberne at yde henstand, når specifikke vilkår er opfyldt. Der kunne f.eks. være tale om tilbagebetaling i faste, lige store rater over mindst 5 år i tilfælde, hvor grundejeren hverken har likvider, friværdi i egen bolig eller andet og dermed ikke har mulighed for at stille sikkerhed for lån i boligen til betaling af tilslutningsbidraget.

De renteomkostninger, som vandselskabet måtte få som følge af hver konkret henstand, kunne f.eks. indregnes i henstandsordningen for den pågældende grundejer. Herved betaler den respektive grundejer selv løbende for de renteudgifter, der er en følge af dennes egen henstandsordning. I modsat fald ville vandselskabets renteudgift skulle overvælttes på de øvrige forbrugere via taksterne for afledning af spildevand, hvilket,

Miljøministeriet vurderer, vil være i strid med princippet i betalingslovens § 1, stk. 1, om, at forurenere betaler.

I forhold til prisloftsreglerne i lov nr. 469 af 12. juni 2009 om vandsektorens organisering og økonomiske forhold (vandsektorloven), finansieres investeringer – fx til udbygning af kloaknettet – normalt ved lån med mulighed for kommunegaranti, da det bl.a. har været hensigten, at vandselskaberne ikke skulle spare op for forbrugernes penge. Grundejernes betaling af tilslutningsbidrag bliver modregnet i det tillæg, som et vandselskab får til finansiering af investeringerne i prisloftet. Hvis tilslutningsbidraget betales i rater, modregnes det i tilsvarende rater.

Det er Miljøministeriets vurdering, at ratebetaling (henstand) derfor almindeligvis vil være uproblematisk for vandselskabernes finansieringsmuligheder, og at reglerne om prisloftet ej heller er en hindring herfor. Kun hvis et vandselskab ønsker at finansiere den pågældende udbygning fuldt ud uden lånefinansiering, kan en henstandsordning virke som en barriere for selskabet, f.eks. hvor tilslutningsbidragene anvendes til udbygning samme år, som de opkræves, og vandselskabet ikke ønsker at lånefinansiere udbygningen. Alternativt har vandselskabet dog mulighed for at tilpasse investeringen, så der alene planlægges for en del af de forventede indtægter, i stedet for at planlægge fuld udnyttelse af de forventede indtægter fra tilskudsbidrag.

Manglende betaling af tilslutningsbidrag samt løbende driftsbidrag overgår i dag til opkrævning i SKAT, der opkræver fordringer for offentlige myndigheder. Hvis et krav ikke kan inddrives, afskrives fordringen. Afskrivningen indregnes fuldt ud i vandselskabets prisloft som en 1:1-omkostning, og betales dermed af vandselskabets øvrige forbrugere over taksterne. En udjævning af denne forhøjelse af taksterne over en længere periode kan opnås via prisloftets regler om lånefinansiering af investeringer (til udbygning af kloaknettet), så forbrugerne i praksis ikke oplever markante, pludselige takststigninger.

4.1.3 Henstand fra vandselskaberne med betaling af tilslutningsbidrag via kommunale ejerbeføjelser

Som nævnt i afsnit 3.1.2 er kommunalbestyrelsernes styringsmuligheder med vandsektorloven ændret fra anvendelse af det almindelige over-/underordningsforhold til de styringsmuligheder, som en kapitalejer har i forhold til det selskab, som denne besidder kapitalinteresser i.

Anvendelse af selskabsretlige ejerbeføjelser og vedtagelse af en ejerstrategi forudsætter - hvis disse styringsværktøjer skal kunne anvendes til at give grundejere henstand med tilslutningsbidrag til kloakering eller kontraktligt medlemskab af vandselskabet - at kommunen har et flertal på selskabets generalforsamling og - hvis der er tale om en vedtægtsændring - et kvalificeret flertal på 2/3.

Imidlertid kan ejerstrategien ikke fuldt ud binde bestyrelsen i vandselskabet, idet bestyrelsen ifølge selskabslovgivningen alene skal varetage selskabets interesser. Således skal ejerstrategien respektere armslængdeprincippet og rollefordelingen mellem spildevandsforsyningsselskabet og dets kapitalejer(e). Gør selskabets bestyrelse og direktion ikke det, og lider selskabet herved tab, kan de efter omstændighederne blive erstatningsansvarlige overfor selskabet. Omvendt har kapitalejer(e) på generalforsamlingen afsætte bestyrelsen for selskabet, hvis ejerstrategien ikke følges.

4.1.4 Obligatorisk henstand fra vandselskaberne med betaling af udgifter til anlæg af kloak (ledning mv.) eller lokale renseløsninger

Efter gældende regler falder anlægsarbejder og renseløsninger på grundejeres ejendomme uden for vandselskabets hovedvirksomhed og kan ikke finansieres af vandselskabet. Der er her endvidere tale om anlægsarbejde, der som udgangspunkt udføres af private vvs-virksomheder mv., som fungerer på markedsvilkår og ikke kan forpligtes via en eventuel henstandsordning som den netop skitserede for vandselskaberne.

Hertil kommer, at hvis der kunne være tale om, at et vandselskab skulle drive finansiell virksomhed i forhold til private virksomheders anlægsarbejder på privat grund, finder Miljøministeriet det tvivlsomt, om finansiell virksomhed har en sådan tæt relation til spildevandsforsyning, at det kan begrundes ud fra vandsektorloven.

4.2 Muligheder på Ministeriet for By, Bolig og Landdistrikters område

4.2.1 Anvendelse af midler fra Ministeriet for By-, Bolig og Landdistrikters LAG-pulje

Ministeriet for By, Bolig og Landdistrikter har undersøgt tilskudsmuligheden for grundejere ved spildevandsrensning i det åbne land i forbindelse med tilskudsordningerne via lokale aktionsgrupper i landdistrikter og fiskeriområder. Tilskudsmidlerne er målrettet udviklingsprojekter i landdistrikter og fiskeriområder med henblik på at skabe nye arbejdspladser og attraktive levevilkår i landdistrikterne. Der er således efter Ministeriet for By, Bolig og Landdistrikters vurdering ikke mulighed inden for rammerne af rådsforordningerne og den nationale udmøntning at yde tilskud til grundejere for at opfylde nye krav til spildevandsrensning i det åbne land.

Formålet med tilskudsordningerne er at fremme projekter, der skaber nye arbejdspladser og attraktive levevilkår i landdistrikterne.

Ministeriet for By, Bolig og Landdistrikter involverer lokale kræfter i arbejdet med at udvikle landdistrikter og fiskeriområder gennem de EU-medfinansierede Landdistriktsprogram og Fiskeriudviklingsprogram. Det sker via 57 lokale aktionsgrupper (LAG) fordelt over hele landet.

De lokale aktionsgrupper arbejder efter LEADER-metoden. Metoden sikrer, at lokale borgere har indflydelse på udviklingen, og skaber sammenhæng mellem de mange lokale udviklingstiltag. De lokale aktionsgrupper fordeler tilskud til lokale projekter, der skal skabe nye arbejdspladser og attraktive levevilkår i landdistrikter og fiskeriområder. Aktionsgrupperne kan støtte en bred vifte af projekter - fra fritids/kulturtilbud til tilskud til mikrovirksomheder, turisme, fornyelse af landsbyer mv. Tilskud kan søges af foreninger, enkeltpersoner, virksomheder, organisationer, almennyttige sammenslutninger og offentlige myndigheder.

For at et projekt kan opnå tilskud, skal formålet med projektet ligge inden for rammerne af den lokale aktionsgruppes udviklingsstrategi. Det er en forudsætning for tilskud, at projektet bidrager til at opfylde aktionsgruppens kvantitative mål.

Der er tale om dansk udmøntning af Rådets forordning (EF) nr. 1698/2005 af 20. september 2005 om støtte til udvikling af landdistrikterne fra Den Europæiske Landbrugsfond for Udvikling af landdistrikterne (EL-FUL) med senere ændringer og Rådets forordning (EF) nr. 1198/2006 af 27. juli 2006 om Den Europæiske Fiskerifond.

4.2.2 Anvendelse af midler fra byfornyelseslovgivningen

Lov om byfornyelse og udvikling af byer fastsætter i § 6 bestemmelser om, hvilke aktiviteter der kan støttes som områdefornyelse. Der er alene tale om kommunale opgaver på offentlig grund.

Konkret drejer det sig om:

- Udgifter til programudarbejdelse og inddragelse af de berørte parter i forbindelse med beslutningen om områdefornyelse,
- Foranstaltninger som etablering og forbedring af torve, pladser og opholdsarealer,
- Etablering af kulturelle og særlige boligsociale foranstaltninger, herunder etablering af lokaler samt -etablering af særlige trafikale foranstaltninger.

Beslutninger om områdefornyelse giver derfor efter Ministeriet for By, Bolig og Landdistrikters vurdering ikke mulighed for at yde støtte til udgifter, der er forbundet med tilslutning til fælles kloak.

Byfornyelseslovens §§ 8 og 21 om bygningsfornyelse fastsætter regler for støtte til private ejere for henholdsvis private udlejningsboliger og ejer- og andelsboliger. Lovens bestemmelser er nærmere uddybet i bekendtgørelse om statsrefusion af kommunale udgifter efter lov om byfornyelse og udvikling af byer samt i bekendtgørelse om støtteberettigede udgifter til bygningsfornyelse og udbud af bygge- og anlægsarbejder efter lov om byfornyelse og udvikling af byer. Loven og de nævnte bekendtgørelser omhandler ikke muligheder for at støtte udgifter, der er forbundet med tilslutning til fælles kloak.

4.2.3 Anvendelse af midler fra landdistriktspuljen

Ministeriet for By, Bolig og Landdistrikters Landdistriktspulje (Pulje til forsøgsvirksomhed i landdistrikterne og de små ø-samfund) sigter på at skabe ny aktivitet gennem forsøg, information og forskning, og at give inspiration til lignende projekter og aktiviteter andre steder i landet.

Puljen yder støtte til tre forskellige projektyper:

- a. Forsøgsprojekter i landdistrikterne
- b. Projekter på de små øer samt
- c. Forsknings- og informationsprojekter.

Det overordnede mål med Landdistriktspuljen er at forbedre landdistrikternes udviklingsmuligheder. På den baggrund gælder følgende delmål for forsøgsprojekter i landdistrikterne:

- At skabe nye, varige og utraditionelle arbejdspladser i landdistrikterne - herunder nicheproduktion - eventuelt som en kombination af privat og offentligt arbejde
- At styrke bosætningen i landdistrikterne
- At styrke integrationen af nye landdistriktsborgere - såvel danskere som nydanskere

- At fastholde og udvikle den offentlige og private service i landdistrikterne, herunder styrke initiativer til opretholdelse af basale servicefaciliteter
- At styrke de lokale kulturaktiviteter
- At styrke sociale, kulturelle og uddannelsesmæssige initiativer rettet mod børn og unge i landdistrikterne, herunder aktiviteter for socialt svagt stillede børn og unge

Puljen er primært målrettet forsøgsprojekter til fremme af landdistrikternes udviklingsmuligheder. Herudover ydes der typisk ikke tilskud til anlægsudgifter i puljen.

Henset til formålet med puljen, og at der typisk ikke ydes tilskud til anlægsaktiviteter, er det Ministeriet for By, Bolig og Landdistrikters vurdering, at der ikke inden for rammerne af landdistriktspuljen kan ydes tilskud til grundejere, som skal opfylde de nye krav til spildevandsrensning i det åbne land, herunder kloakering.

5. Sammenfatning

Miljøministeriet og Ministeriet for By, Bolig og Landdistrikter har i overensstemmelse med "Ramme for en undersøgelse af hjælpemuligheder for grundejere ved spildevandsrensning i det åbne land", som blev oversendt til Folketinget den 16. april 2012 gennemført en undersøgelse af rækkevidden af og samspillet mellem de eksisterende økonomiske hjælpemuligheder samt mulige alternative finansieringskilder. Undersøgelsen afdækker endvidere eksisterende alternativer til kloakering i det åbne land. Undersøgelsen fremkommer på denne baggrund ikke med anbefalinger om valg af specifikke hjælpemuligheder.

Størrelsen af udgifter til forbedret spildevandsrensning kan udgøre en betydelig engangsudgift for den enkelte grundejer. Betalingsreglerne har imidlertid grundlæggende været de samme gennem mange år, og grundejere har igennem årtier betalt et tilslutningsbidrag til kloakfællesskabet og for kloakarbejdet på sin egen grund. Det vil sige, at de tilsvarende udgifter over årene er blevet betalt af alle de ejendomme, der i dag er tilsluttet kloaknettet, mens de ejendomme, hvor spildevandsrensningen nu skal forbedres, indtil nu haft meget lave omkostninger til spildevandsrensning sammenlignet med andre.

Dette til trods er det Miljøministeriets opfattelse, at udgangspunktet for forbedret spildevandsrensning i dag må være, at de bedste og mest effektive teknologier bør tages i anvendelse. Ligesom det er vigtigt, at kommuner og vandselskaber ikke arbejder for at kloakere for enhver pris, hvis der eksisterer miljømæssigt og samfundsøkonomisk bedre løsningsmuligheder. Dette er en linje, der støttes af bl.a. Dansk Industri.

Undersøgelsen viser, at størrelsen af udgifter til forbedrede lokale spildevandsrenseløsninger eller kloakering afhænger af de lokale forhold.

Isoleret set vil lokale renseløsninger ofte være billigere end kloakering, men i de tilfælde, hvor grundejeren ikke har en velfungerende bundfældningstank, kan kloakering være den billigste løsning for grundejeren, når dette sker ved kontraktligt medlemskab hos vandselskabet, og når vandafledningsbidraget er fastsat til under 35 kr./m³ spildevand.

Samtidig findes der visse muligheder for at få udskudt udgifter til lokal rensning og kloakering eller få skattefradrag herfor, som grundejeren tillige skal tage højde for ved valg af spildevandsløsning. Det drejer sig om:

- vandselskabernes mulighed for at give grundejere henstand med betalingen af tilslutningsbidrag til offentlig kloak,
- indefrysning af ejendomsskatter mv., herunder tilslutningsbidrag og anlægsudgifter til kloak, samt
- BoligJob-ordningen, der giver fradrag for lønudgifter til bl.a. anlæg af kloak eller andre spildevandsrenseløsninger. Ordningen udløber dog ved årsskiftet.

I et samfundsøkonomisk perspektiv er der ligeledes er hensyn, der kan tale for såvel kloakering som lokale renseløsninger. Der kan f.eks. i konkrete tilfælde på den ene side

være samfundsmæssige hensyn, der taler for kloakering, f.eks. hensynet til et sammenhængende kloaksystem og rentabilitet i rørføringen, selv om vandselskabet på den anden side for hver kloakering typisk betaler 100.000 til 125.000 kr. i kloakeringsomkostninger.

Fremadrettet har undersøgelsen endvidere set på alternative finansieringsmuligheder. Det drejer sig om:

- Undtagelse af specifikke grupper af grundejere fra krav om forbedret spildevandsrensning
- Obligatorisk henstand fra vandselskaberne med betaling af tilslutningsbidrag
- Henstand fra vandselskaberne med betaling af tilslutningsbidrag via kommunale ejerbeføjelser
- Obligatorisk henstand fra vandselskaberne med betaling af udgifter til anlæg af kloak (ledning mv.) eller lokale renseløsninger
- Midler fra By-, Bolig og Landdistriktsministeriets LAG-pulje
- Midler fra byfornyelseslovgivningen
- Midler fra landdistriktspuljen

En gennemgang heraf viser efter de respektive ministeriers vurdering af eget ressort, at de tre førstnævnte muligheder (alle på Miljøministeriets område) vedrørende undtagelse af specifikke grupper af grundejere fra krav om forbedret spildevandsrensning, vedrørende obligatorisk henstand fra vandselskaberne med betaling af tilslutningsbidrag og vedrørende henstand via kommunale ejerbeføjelser i vandselskaberne vil være mulige at arbejde videre med under henvisning til formålet om at opnå forbedret spildevandsrensning i det åbne land.

Det er Miljøministeriets vurdering, at initiativet om obligatorisk henstand fra vandselskaberne med betaling af tilslutningsbidrag vil kræve en ændring af § 4 i lovbekendtgørelse nr. 633 af 7. juni 2012 om betalingsregler for spildevandsselskaber, mens initiativet om undtagelse af specifikke grupper af grundejere fra krav om forbedret spildevandsrensning og initiativet om henstand via kommunale ejerbeføjelser i vandselskaberne vil kunne gennemføres af kommunerne på det foreliggende lovgrundlag.

Bilag 1: Ramme for undersøgelse af hjælpemuligheder for grundejere i forhold til spildevandsrensning i det åbne land

Folketingets Miljøudvalg
Christiansborg
1240 København K

J.nr. NST-4401-00127

Den 8. maj 2012

- ./.
- Til Miljøudvalgets orientering fremsendes hermed notat vedrørende ramme for undersøgelse af hjælpemuligheder for grundejere ved spildevandsrensning i det åbne land. Notatet fremsendes som opfølgning på samrådet den 11. april 2012 om kloakering i det åbne land (samrådsspørgsmål Q).

Ida Auken / Helle Pilsgaard

Vandsektor, byer og
klimatilpasning
J.nr. NST-4401-00127
Ref. carvi
Den 16. april 2012

Ramme for undersøgelse af hjælpemuligheder for grundejere i forhold til spildevandsrensning i det åbne land

Mange vandløb og søer i Danmark lever ikke op til de miljømål, der er fastsat efter vandrammedirektivet, og forurening fra enkeltejendomme lokalt giver et betydeligt bidrag til forureningen af disse vandområder. Derfor er der behov for en øget rensning af spildevandet i det åbne land.

Indsatsen over for spildevandsudledningerne i det åbne land blev besluttet af Folketinget i 1997.

Indsatsen har ikke været gennemført i den forventede takt, og der kan nu konstateres et stort efterslæb. Regeringen har derfor i vandplanerne fastsat, at der inden udgangen af 2015 skal gennemføres en indsats over for knap 40.000 ejendomme, enten ved at rensningen forbedres på de enkelte ejendomme, eller ved at de kloakeres.

For at sikre gennemførelsesmulighederne for de kommuner, der står over for den største udfordring, er der i vandplanerne besluttet et generelt niveau for gennemførelse af spildevandsindsatsen på ejendomme opgjort per 1.000 indbyggere om året. Det betyder i praksis, at kommuner med stort efterslæb får længere tid til at gennemføre indsatsen, der således i nogle områder først vil blive færdiggjort i anden og tredje planperiode frem mod 2027.

Størrelsen af udgifter til forbedrede lokale renseløsninger eller kloakering afhænger af de lokale forhold og kan udgøre en væsentlig engangsudgift for den enkelte husejer. Der eksisterer visse muligheder for at få nedsat udgifter til lokal rensning og kloakering, men det vurderes i lyset af de økonomiske konjunkturer og de seneste års ændringer i huspriserne nødvendigt at undersøge eksisterende og eventuelt supplerende hjælpemuligheder nærmere.

Rammerne for undersøgelse

Undersøgelsen skal afdække rækkevidden af og samspillet mellem de eksisterende økonomiske hjælpemuligheder samt mulige alternative finansieringskilder. Undersøgelsen skal endvidere afdække eksisterende alternativer til kloakering i det åbne land.

Konkret vil undersøgelsen afdække følgende forhold:

- Kortlægning af alternativer til kloakering. Hvad er de nyeste teknologiske løsninger til rensning af spildevand i det åbne land (nedsivningsanlæg, rodzoneanlæg, minirenselanlæg etc.), hvad er omkostningerne til etablering af disse løsninger, og hvilke økonomiske hjælpemuligheder finder anvendelse (Dansk Miljøteknologi inddrages i dette arbejde).
- Kortlægning af rækkevidden af Økonomi- og Indenrigsministeriets indefrysningensordning, herunder hvorvidt denne også kan dække anlægsudgifter til kloak og lokal spildevandsrensning.
- Undersøgelse af muligheden i Økonomi- og Indenrigsministeriets lovgivning for at tinglyse anlægsudgifter til kloakering og lokale renseløsninger på en ejendom og derved udskyde betalingen heraf til ejerskifte.
- Undersøgelse af muligheden for at anvende midler under Ministeriet for By-, Bolig og Landdistrikter til hjælpeordninger, herunder sammenhængen til by- og områdefornyelse.
- Undersøgelse af muligheden for skattefradrag til anlægsaktiviteter i den nuværende BoligJobordning og i den forventede Energirenoveringspulje.
- Undersøgelse af muligheden for pålægge forsyningerne at yde henstand og tilbyde afdragsordninger i forhold til tilslutningsbidrag.

Det er en central præmis for undersøgelsen, at der ikke sker forskydning af ansvar mellem myndighedsniveauer. Det vil således fortsat være de enkelte sektorministerier, kommuner, erhverv og private, der er ansvarlige for at gennemføre de relevante initiativer.

Organisering

Undersøgelsen iværksættes af Miljøministeriet (Naturstyrelsen) i samarbejde med Ministeriet for By- Bolig og Landdistrikter.

Tidsplan og proces

Undersøgelsen forelægges for Folketingets Miljøudvalg i oktober 2012.



Miljøministeriet
Naturstyrelsen



Miljøministeriet
Naturstyrelsen

Haraldsgade 53
DK - 2100 København Ø
Tlf.: (+45) 72 54 40 00

www.nst.dk